

PLOVIDBA, OBAVLJANJE I KORIŠTENJE PRIRODNIH U ZAŠTIĆENIM MORSKIM

Zaštita morskih područja jedna je od glavnih odrednica politike EU, a time i Republike Hrvatske. Iako se mora reći kako je Republika Hrvatska i Top of Form prije pristupanja Europskoj uniji u svoje zakonodavstvo implementirala brojne mjere predviđene Direktivama o zaštiti morskih područja, naša zaštićena morska područja i dalje kaskaju za onim kopnenim, kako po broju, tako i veličini i upravljačkim kapacitetima. To je

uglavnom rezultat činjenice da su mora i oceani ljudima dugo bili nepoznati i da su bili smatrani neiscrpim resursom.

Razvojem tehnologija koje su nam omogućile da zavirimo ispod površine, naročito razvojem ronjenja, shvatilo se da ljudi imaju značajan utjecaj na morske vrste i staništa. Upravo zato su na desetom sastanku članica Konvencije o biološkoj raznovrsnosti održanom u listopadu 2010. godine, Ujedinjeni narodi razdoblje od 2011. do 2020. godine

proglasili desetljećem bioraznolikosti. Tada je usvojen i generalni cilj: „Do 2050. godine bioraznolikost je cijenjena, očuvana, obnovljena i pametno se koristi održavajući pritom usluge ekosustava i zdravlje planeta te pružajući koristi svim ljudima“.

Pojedinačni cilj 11 posebno navodi zaštićena područja: - Do 2020. godine najmanje 17 posto kopnenih voda i 10 posto morskih područja, naročito onih od značaja za bioraznolikost i usluge

DJELATNOSTI DOBARA PODRUČJIMA

Tekst: **odvjetnica Tiziana Paris**
Foto: **arhiva Burze Nautike**

Suprotno mišljenju mnogih ljudi, zaštićena morska područja ne čine samo morski nacionalni parkovi ili parkovi prirode. Mnoga područja dobila su taj status, međutim to ne znači da se na njima ne može obavljati gospodarska djelatnost. No da bi se tamo lovilo, plovilo ili ronilo valjalo bi se upoznati s pravilima ponašanja koja tamo vrijede

ekosustava, očuvano je kroz učinkovito i pravično upravljanje, ekološki je reprezentativno i umreženo, a u njima se primjenjuju ciljane mjere zaštite.

Na ove ciljeve nadovezuju se UN-ovi ciljevi održivog razvoja koji predviđaju da do 2020. godine najmanje 10 posto mora i oceana bude zaštićeno u skladu s nacionalnim zakonima i međunarodnim sporazumima, temeljem najbolje raspoložive znanstvene podloge.

U tom pogledu posebno je značajno implementiranje nacionalnih normativa vezanih uz prostorno planiranje na moru (Marine Spatial Planning – MSP) odnosno uspostava integralnog sustava upravljanja korištenja mora i korisnika mora. Iako se mora i oceani uglavnom ne doživljavaju kao stanište ljudi, u priobalnim područjima ljudi su itekako prisutni, naročito tijekom ljeta. Sve izraženiji nesklad između načina korištenja mora i njegovih korisnika doveo je do prekomjernog iskorištavanja nekih područja. Primjerice u Belgiji, zahtjevi raznih industrija za pravom na korištenje morskih resursa iznose 264% u odnosu na realno dostupne resurse!

Kako bi se provela gore navedena politika o zaštiti i očuvanju zaštićenih područja do 2020. godine, i u Republici Hrvatskoj su doneseni mnogobrojni Zakoni i podzakonski akti. Brojna morska

staništa su pod sve jačim utjecajem ljudskih aktivnosti, a sve intenzivnije korištenje morskog okoliša zahtijeva razvoj integralnih politika zaštite, kao što je pristup upravljanju koje sagledava cijeli eko sustav, kao i pružanje sveobuhvatnih analiza problematike zaštite okoliša kako bi se osiguralo da mjere zaštite budu definirane i provedene na dobrobit zaštićenih vrsta, ekosustava i lokalnih zajednica koje o njima ovise.

Osnovni pravni instrument mjerodavan za očuvanje Zaštićenih područja u Hrvatskoj je **Zakon o zaštiti prirode** (ZOZP NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19), koji uređuje sustav zaštite i cjelovitog očuvanja prirode i dijelova prirode, u kojem se prirodom smatra cjelokupna biološka, krajobrazna i geološka raznolikost.

Zakon o zaštiti prirode (ZOZP) kao temeljni zakon kojim se uređuje zaštita prirode u Hrvatskoj, stalno je usklađivan tijekom procesa pristupanja EU s odredbama zakonodavstva EU o zaštiti prirode što je uključivalo i uspostavu mehanizama provedbe, učinkovitog praćenja i uspostavljanje ekološke mreže Europske unije.

ZOZP ne pravi razliku između morskih Zaštićenih područja i kopnenih Zaštićenih područja, te razlikuje

Zaštićena područja od nacionalnog značenja i Zaštićena područja od lokalnog značenja. Razlika između Zaštićenih područja od nacionalnog i lokalnog značenja uključuje različite razine gospodarenja i upravljanja.

Kategorija proglašenja također određuje vrstu djelatnosti koje su dopuštene ili zabranjene na Zaštićenom području. Tako npr. prema članku 121. ZOZP-a, sve pravne i fizičke osobe koje namjeravaju obavljati djelatnost ili provesti zahvat u Zaštićenim područjima koja su zaštićena kao jedna od kategorija od nacionalnog značenja, imaju zakonsku obvezu pribaviti od tijela navedenog u čl. 143 i dr. ZOZP suglasnost za obavljanje djelatnosti ili provedbu zahvata u tim Zaštićenim područjima. Djelatnosti ili zahvati za koje je potrebno dopuštenje uključuju svaku djelatnost ili zahvat, radnju, zbijanje ili projekt u Zaštićenom području za koje sukladno Zakonu o prostornom uređenju i gradnji (*lex specialis*) nije potrebno pribavljanje lokacijske i građevinske dozvole.

Zakon o zaštiti prirode je pravno gledajući „krovni“ zakon koji daje glavne smjernice glede uređenja prava i obveza plovidbe i drugih djelatnosti u zaštićenim područjima. Međutim posebno se mora napomenuti, kako je

navedeno detaljno regulirano i od strane **Zakona o morskom ribarstvu** kao i drugih podzakonskih akata, odnosno pravilnika kao što su **Pravilnici o zaštiti i očuvanju** (Zaštićena područja od nacionalnog značenja).

U konkretnom slučaju treba znati kako Zakon o morskom ribarstvu propisuje prava i obveze vezane uz gospodarski ribolov, mali obalni ribolov, mali ribolov, sportski ribolov, rekreacijski ribolov, ribolov u znanstvene svrhe i ribolovni turizam koji se može obavljati uz pribavljanje važećih ribolovnih dozvola koje izdaje Ministarstvo poljoprivrede kao središnje državno upravno tijelo odgovorno za morsko ribarstvo, ili neka druga tijela koje je Ministarstvo poljoprivrede ovlastilo za neke kategorije ribolova.

Ujedno posebno je značajno istaknuti kako upravo Zakon o morskom ribarstvu propisuje gospodarenje i zaštitu obnovljivih bioloških bogatstava mora, načine i uvjete obavljanja ribolova i uzgoja, praćenje ulova i uzgoja kroz prikupljanje podataka, potpore u ribarstvu i uređenje tržišta, nadzor i inspekciju, te druga područja bitna za morsko ribarstvo.

Prema prethodnom Zakonu o morskom ribarstvu (NN 56/10 i 55/11), koji je bio na snazi do 1. srpnja 2013., tri kategorije Zaštićenih morskih područja, odnosno, nacionalni park, posebni rezervat i strogi rezervat, izričito su bile izostavljene iz ribolovnog mora. Ribolov u te tri kategorije Zaštićenih morskih područja propisao je ZOZP, odnosno odredbe Pravilnika o unutarnjem redu. Provedba ograničenja propisanih Pravilnikom o unutarnjem redu bila je ograničena zbog zakonskog pravila prema kojem prekršaje izričito propisuje zakon, a ne podzakonski propisi (pravilnik). Ovo je bio problem posebice u morskim nacionalnim parkovima gdje prema ZOZP-u nije dopušten gospodarski ribolov, dok je dopušten tradicionalni ribolov u skladu s detaljnijim režimom propisanim Pravilnikom o unutarnjem redu.

Prema sadašnjem Zakonu o morskom ribarstvu koji na snagu stupio 15. veljače 2019. godine, sva Zaštićena morska područja sada su službeno uključena u područje ribolovnog mora. Međutim, ograničenja obavljanja ribolova i uzgoja ribe i drugih morskih organizama u dijelovima ribolovnog mora koji su

zaštićeni u kategorijama nacionalnog parka, strogog rezervata, posebnog rezervata i parka prirode, propisuju se podzakonskim aktom donesenim na temelju ZOZP-a uz obveznu prethodnu suglasnost Ministarstva poljoprivrede. U tom smislu, ZOZP osigurava donošenje Pravilnika o očuvanju i zaštiti Zaštićenog područja kao instrumenta koji je također predviđen za primjenu posebnog unutarnjeg režima za upravljanje ribolovom u svakom Zaštićenom morskom području. Međutim, Pravilnik o očuvanju i zaštiti, kao pravni instrument čija je namjena propisivati upravljanje ribolovom, otvara pitanja o pravnim ograničenjima njegove provedbe. Unatoč tome mora se istaknuti kako je glavni cilj zakonodavca bio da se uključivanjem svih kategorija Zaštićenih morskih područja u područje ribolovnog mora poboljša provedba zakona putem uključivanja mehanizama nadzora iz Zakona o morskom ribarstvu unutar Zaštićenih morskih područja, posebice inspekcije za ribarstvo u Zaštićenim morskim područjima.

Pravilnici o zaštiti i očuvanju su posebno važni propisi za upravljanje Zaštićenim morskim područjima jer osim

odredbi kojima se utvrđuju pojedinih specifičnih sustava upravljanja ribarstvom, oni sadrže i odredbe o sustavu plovidbe (ograničenje brzine, mjesta za sidrenje i privezivanje), detaljne odredbe koje reguliraju različite aktivnosti na moru i kopnu, pravila o posjećivanju Zaštićenih morskih područja, mjere zaštite od požara, nadgledanje itd.

Osim svih gore navedenih zakona moramo se podsjetiti kako je plovidba u zaštićenim morskim područjima regulirana i Kaznenim zakonom i Prekršajnim zakonom koji dopunjuje prekršajne odredbe iz Zakona o zaštićenim područjima. Tako na primjer:

- Kazneni zakon predviđa da radnja u Zaštićenim područjima (uključujući Zaštićena morska područja) kojom se krše zakonski propisi smatra se kaznenim djelom i kaznit će se kaznom zatvora od 6 mjeseci do 5 godina sukladno članku 212. Kaznenog zakona kao i što ribolov (ne isključivo u Zaštićenim područjima) na način ili sredstvima za masovno uništavanje ili upotrebom drugih nedopuštenih sredstava, predstavlja kazneno djelo i kaznit će se kaznom zatvora do tri godine sukladno članku

204. Kaznenog zakona; Nepoštivanje uvjeta zaštite prirode je prekršaj za koji je propisana novčana kazna u članku 228. ZOZP-a (25.000,00 do 200.000,00 kuna za pravne osobe ili 7.000,00 do 30.000,00 kuna za fizičke osobe).

Režim obavljanja djelatnosti u Zaštićenim područjima, uključujući i Zaštićena morska područja, prema ZOZP-u određen je jednom dijelom i odredbama iz Zakona o koncesijama. Tako na primjer za obavljanje djelatnosti koje mogu biti dopuštene prema posebnim odredbama koje se odnose na djelatnosti u svakoj pojedinoj kategoriji Zaštićenih područja, a koje nisu detaljno regulirane ZOZP-om, primjenjuje se Zakon o koncesijama i takva djelatnost može biti odobrena putem pravnih uvjeta za davanje koncesija i koncesijskih odobrenja u Zaštićenim područjima. Obavljanje navedenih djelatnosti u Zaštićenom području bez koncesijskog odobrenja ili protivno odredbama odluke ili ugovora o koncesijskom odobrenju je prekršaj za koji će također biti izrečena novčana kazna u iznosu od 25.000,00 do 200.000,00 kuna za pravne osobe ili 7.000,00 do 30.000,00 kuna za fizičke osobe.

Slijedom svega navedenog, možemo definitivno zaključiti kako je tematika o plovidbi u zaštićenim morskim područjima vrlo kompleksna jer je regulirana mnogobrojnim zakonima i podzakonskim aktima. Stoga i plovidba, obavljanje djelatnosti kao i korištenje prirodnih dobara u određenim kategorijama Zaštićenih područja općenito mora biti provedeno u skladu sa svim gore navedenim Zakonima i na temelju planova gospodarenja prirodnim dobrima, uzimajući u obzir očuvanje biološke, krajobrazne i geološke raznolikosti, u suprotnom predviđene su brojne sankcije. Jedini efikasni pravni savjet bio bi da prije plovidbe ili obavljanja djelatnosti ili korištenja prirodnih dobara u određenim kategorijama Zaštićenih područja svakako posjetite internetsku stranicu dotičnoga Zaštićenog područja te provjerite koje zakonske regulative uređuju navedeno. Posebnu pozornost obratite svakako Pravitnicima jer se navedenim podzakonskim aktima detaljno i efikasno uređuju konkretni slučajevi za navedeno područje. **BN**

**SUSTAVI
JANKOVIĆ**

Neka svo zlo ostane u ovoj, a sve dobro dođe u Novu

**Sretne i ugodne
blagdane želi Vam
obitelj Janković**

**HLADNJACI
ZAMRZIVAČI
LEDOMATI
KLIMA UREĐAJI**

✉ sustavi.jankovic@gmail.com
 📞 +385-21-829-502
 📞 +385-91-515-4686
 📞 +385-21-829-129
 📍 Hrvace 73, 21 233 Hrvace

